

Obsah

Úvod

1. Vymezení normality a abnormality

Jana Kvintová

1.1 Druhy norem

Statistická norma

Sociokulturní norma

Funkční pojetí normality

Zdraví jako norma

Mediální norma

Ontogenetická norma

Psychologická abnormalita

1.2 Modely abnormálního chování

Biologický model

Psychodynamický model

Behaviorální model

Kognitivní model

Humanisticko-existenciální model

Sociokulturní model

Integrativní (eklektický) model

1.3 Klasifikace abnormálního chování

2. Zátěžové situace

Jana Kvintová

Frustrace

Konflikt

2.1 Stres

Vnímání stresu

2.2 Dimenze stresu

Emocionální dimenze stresu

Intelektuální dimenze stresu

Sociální dimenze stresu

Environmentální dimenze stresu

Spirituální dimenze stresu

Fyzická dimenze stresu

11

13

15

15

17

19

20

21

21

22

25

26

27

28

28

29

29

30

30

34

34

36

38

38

42

42

45

45

47

47

48

2.3	Zvládání stresu	49
	<i>Obranné mechanismy</i>	51
2.4	Techniky zvládání stresu	53

OBECNÁ ČÁST

3.	Psychická deprivace	60
	<i>Michaela Pugnerová</i>	
3.1	Definice psychické deprivace	60
3.2	Základní psychické potřeby	61
3.3	Typy deprivace	63
3.4	Podmínky vzniku deprivace	65
	<i>Vnější podmínky vzniku deprivace</i>	65
	<i>Vnitřní podmínky vzniku deprivace</i>	66
3.5	Projevy psychické deprivace	69
3.6	Psychická subdeprivace	72
3.7	Psychická deprivace v dospělém věku	73
4.	Náhradní rodinná péče (NRP)	78
	<i>Michaela Pugnerová</i>	
4.1	Definice náhradní rodinné péče	78
4.2	Systém náhradní rodinné péče	78
4.3	Adopce (osvojení)	79
4.4	Pěstounská péče (PP)	82
4.5	Další formy pěstounské péče	85
	<i>Pěstounská péče na přechodnou dobu</i>	85
	<i>Hostitelská péče</i>	87
	<i>Poručenství</i>	87
4.6	Ústavní péče	88
5.	Týrané a zneužívané dítě	94
	<i>Michaela Pugnerová</i>	
5.1	Příčiny vzniku	95
5.2	Fyzické týrání	95
5.3	Psychické týrání	98
	<i>Dopad psychického týrání na psychiku dítěte</i>	99
5.4	Sexuální zneužívání	101
	<i>Typy sexuálního zneužívání</i>	102
	<i>Hlavní tělesné ukazatele sexuálního zneužívání</i>	103
5.5	Zanedbávání	104
	<i>Hlavní ukazatele zanedbávání</i>	105
5.6	Další formy CAN – systémové týrání (tj. druhotné ubližování)	106

6. Neurotické obtíže v dětském věku	113
<i>Michaela Pugnerová</i>	
6.1 Příčiny vzniku	113
6.2 Druhy zátěže (neurotizace) typické pro jednotlivá vývojová období	115
6.3 Konkrétní neurotické (emoční) obtíže v dětství	118
<i>Neurotické obtíže spojené s afektivními projevy</i>	118
<i>Neurotické obtíže spojené s úzkostí, fobií a depresivními stavy</i>	120
<i>Neurotické obtíže spojené se zažíváním</i>	121
<i>Neurotické obtíže spojené s poruchami spánku a se somatickými stesky</i>	122
<i>Neurotické obtíže spojené s poruchami vyměšování</i>	123
<i>Neurotické obtíže spojené s poruchami komunikace</i>	125
<i>Neurotické obtíže spojené s neurotickými návyky a tiky</i>	126
7. Poruchy příjmu potravy	131
<i>Michaela Pugnerová</i>	
7.1 Tělové schéma	131
7.2 Mentální anorexie	132
<i>Příčiny vzniku</i>	133
<i>Osobnostní rysy dívek trpících mentální anorexií</i>	135
7.3 Mentální bulimie	136
7.4 Poruchy příjmu potravy v populaci chlapců, mužů	140
<i>Příčiny vzniku poruch příjmu potravy u chlapců, mužů</i>	140
7.5 Zdravotní důsledky poruch příjmu potravy	141
8. Poruchy chování	144
<i>Jana Kvintová</i>	
8.1 Klasifikace problémového chování	145
8.2 Příčiny vzniku	148
8.3 Agresivita a agrese	150
<i>Agrese jako obecná a základní pudová tendence</i>	150
8.4 Diferenciace poruch chování	158
<i>Porucha opozičního vzdoru</i>	158
<i>Agresivní poruchy chování</i>	159
<i>Variety šikany</i>	160
<i>Důsledky šikany pro agresora</i>	162
<i>Důsledky šikany pro oběť</i>	162
<i>Neagresivní poruchy chování</i>	163
9. Syndrom hyperaktivity, ADHD, ADD	170
<i>Michaela Pugnerová</i>	
9.1 Příčiny vzniku	170

9.2	Projevy hyperaktivity v jednotlivých vývojových obdobích	172
9.3	Další projevy	177
9.4	Přístup k dítěti s ADHD	179
9.5	Formy terapie ADHD	182
	<i>Farmakoterapie</i>	182
	<i>Psychoterapie</i>	183
	<i>Alternativní léčba</i>	183
	<i>EEG trénink (biofeedback)</i>	183
9.6	Nesprávné výchovné postupy	184
9.7	Důsledky ADHD, dospělost	185

10. Záchvatovitá onemocnění – epilepsie 189

Michaela Pugnerová

10.1	Příčiny vzniku	190
10.2	Klasifikace (dělení) záchvatů (neepileptický a epileptický záchvat)	192
	<i>Klasická klasifikace záchvatů</i>	192
	<i>Mezinárodní klasifikace záchvatů</i>	193
10.3	Spouštěče záchvatů	196
10.4	Dítě s epileptickým onemocněním ve škole, povahové zvláštnosti	197
10.5	Epilepsie v dospělosti a ve stáří	198
10.6	Léčba epilepsie	199
10.7	První pomoc	200
10.8	Životospráva jedinců trpících epilepsií	201

SPECIÁLNÍ ČÁST

11. Psychologie jedinců s mentálním postižením 208

Michaela Pugnerová

11.1	Příčiny vzniku	210
11.2	Kvantitativní hodnocení mentální retardace	212
11.3	Poznávací procesy u jedinců s mentální retardací	214
11.4	Osobnost jedinců s mentální retardací	215
11.5	Charakteristika demence	217

12. Psychologie jedinců se sluchovým postižením 225

Michaela Pugnerová

12.1	Vývoj dítěte se sluchovým postižením	225
12.2	Poznávací procesy dítěte se sluchovým postižením	227
12.3	Sociální a emocionální vývoj dítěte se sluchovým postižením	230
12.4	Přístup rodičů k dítěti se sluchovým postižením	232
12.5	Jedinci se sluchovým postižením jako sociálně-kulturní menšina	234

12.6	Současné možnosti rané diagnostiky poruch sluchu, intervence a možnosti	235
12.7	Psychologická diagnostika jedinců se sluchovým postižením	236
13.	Psychologie jedinců se zrakovým postižením	240
	<i>Michaela Pugnerová</i>	
13.1	Význam věku, ve kterém došlo ke vzniku zrakového postižení	240
13.2	Vývoj dítěte se zrakovým postižením	241
13.3	Poznávací procesy dítěte se zrakovým postižením	246
13.4	Výchovné postoje k dítěti se zrakovým postižením	251
13.5	Specifika v sociálních a emocionálních projevech jedinců se zrakovým postižením	253
13.6	Psychologická diagnostika jedinců se zrakovým postižením	255
14.	Psychologie jedinců s tělesným postižením	257
	<i>Michaela Pugnerová</i>	
14.1	Příčiny vzniku	257
14.2	Vývoj dítěte s tělesným postižením	258
14.3	Poznávací procesy dítěte s tělesným postižením	262
14.4	Sociální a emocionální vývoj dítěte s tělesným postižením	263
14.5	Pocity méněcennosti	264
14.6	Vyrovnání se s postižením	265
14.7	Přístup k dítěti s tělesným postižením	266
14.8	Psychologické služby pro rodiny s tělesně postiženým dítětem	269
	Souhrn	272
	Abstract	273
	Autorky	274
	Použitá literatura	275
	Rejstřík věcný	288
	Rejstřík jmenný	291